

خبرنامه هفتگی

مدیریت تعارض منافع

شماره نود و چهارم - ۱۸ تا ۲۴ اردیبهشت ۱۴۰۱

مرکز توانمندسازی حاکمیت و جامعه جهاد دانشگاهی
۲۵ اردیبهشت ۱۴۰۰

۹۴

بنام خداوند جان و دین

خبرنامه هفتگی مدیریت تعارض منافع

شماره نود و چهارم - ۱۸ تا ۲۴ اردیبهشت ۱۴۰۱

مجموعه مطالعه و پایش تعارض منافع در ایران - ۹۴

مرکز توانمندی سازی حاکمیت و جامعه جهاد دانشگاهی

۲۵ اردیبهشت ۱۴۰۱

فهرست مطالب

- درآمد: اصلاح قیمتی و تعارض منافع..... ۳
- مشروح اخبار، گزارش‌ها و تحلیل‌های هفته ۶
- ❖ بی‌عدالتی در توزیع تجهیزات پزشکی: بیماران قربانی لابی‌ها و تعارض منافع ❖ ۶
- ❖ تعارض منافع خط قرمز نظام سلامت گیلان است ❖ ۶
- ❖ همایش اتحادیه فراورده‌های نفتی: تعارض منافع بلای جان صنعت نفت ❖ ۷
- ❖ اکثر فسادها ریشه در تعارض منافع دارد ❖ ۷
- ❖ توجه به منافع ملی در وضعیت تعارض منافع، باب نقدپذیری را می‌گشاید ❖ ۸
- ❖ ادامه رسیدگی به قانون مدیریت تعارض منافع در کمیسیون اجتماعی ❖ ۸
- ❖ اگر دولت یارانه مردم را به جیب آن‌ها برنگرداند، دچار تعارض منافع شده است ❖ ۹
- ❖ ابلاغ بخشنامه مدیریت تعارض منافع و جلوگیری از تبانی توسط سازمان برنامه و بودجه ❖ ۹
- ❖ تعارض منافع علیه بهداشت عمومی: پزشکان در تعیین ظرفیت پزشکی دخالت نکنند ❖ .. ۱۰
- ❖ پژوهش سازمان مالیاتی کشور: مدیریت تعارض منافع در قاره آمریکا ❖ ۱۰
- ❖ تعارض منافع کانون وکلا مانع افزایش قبول شدگان آزمون وکالت است ❖ ۱۱
- ❖ ساترا از معاونت‌های صداوسیما مستقل است و تعارض منافع ندارد ❖ ۱۲
- ❖ رابطه تضاد منافع و تصمیم‌گیری اخلاقی در حسابرسان ❖ ۱۲
- تحلیل فضای مجازی: سیاست‌گذاری بدون نظر ذینفعان ۱۳

درآمد: اصلاح قیمتی و تعارض منافع

هفته گذشته مهم‌ترین تصمیمی که در حوزه حکمرانی فضای کشور را تحت تاثیر قرار داد، اجرای برنامه حذف ارز ترجیحی (یا همان ارز ۴۲۰۰ تومانی) و آزادسازی قیمت‌های بخشی از کالاهای اساسی کشور بود که دولت از آن با عنوان «مردمی‌سازی و توزیع عادلانه یارانه‌ها» یاد می‌کند. این تصمیم تاکنون واکنش‌های زیادی هم در سطح عمومی برانگیخته و هم موجب سوال و مباحثه در محافل نخبگانی شده است.

از یک منظر کلان، تعارض منافع مشتمل بر تضاد منافع گروه‌ها و اقشار چندگانه اجتماع است. برای مثال، درگیر شدن پزشکان، سهامداران بیمارستان‌ها و مراکز درمانی خصوصی، شرکت‌های حوزه تجهیزات پزشکی و دارو و ... در موقعیت تعارض منافع سبب می‌شود سیاستگذاری‌های نظام سلامت به نفع قشر محدود مذکور سوق یافته و با افزایش هزینه‌های درمان، بخش‌های وسیعی از جامعه متضرر شده و بعضاً در اثر هزینه‌های کمرشکن سلامت در بیماری‌های خاص به زیر خط فقر سقوط کنند. همین نمود بارز در بسیاری از سیاستگذاری‌های نظام حکمرانی نظیر تصمیماتی که در حوزه معافیت‌های مالیاتی، تعیین مشاغل سخت و زیان‌آور، همسان‌سازی حقوق بازنشستگان، تخصیص یا عدم تخصیص ارز یارانه‌ای و امثالهم اخذ می‌شود، بروز می‌یابد. هر موقعیت تعارض منافع در دولت‌مردان و اقشار و گروه‌ها، برندگان و بازندگانی خلق می‌کند؛ برندگان اغلب شمارشان محدود و بازندگان غالباً طیف‌ها و اقشار وسیع جامعه را دربر می‌گیرند.

چه چیزی سبب می‌شود که اقلیتی بتوانند سیاست‌ها را سمت و سوی دلخواه خود سوق داده و برنده این ناموازنه باشد؟ نظام رایج قشربندی در جوامع به گونه‌ای است که درجاتی از نابرابری طبقاتی را با خود دارد. بهره‌مندی متفاوت طبقات از منابع چهارگانه قدرت، ثروت، منزلت و دانش مولد نابرابری است و عامل اصلی در پیدایش ناموازنه مذکور است. اما در بیشتر جوامع مدرن دولت‌ها می‌کوشند با سیاستگذاری‌ها، تا جای ممکن ثروت را به طور متوازن‌تری توزیع کرده و ضریب جینی که شاخص شکاف طبقاتی است کاهش دهند. ظرفیت دولت‌ها برای استقرار نظام مالیات‌ستانی عادلانه متفاوت است. دولت‌های توانمند می‌توانند با اعمال مالیات بر طبقه ثروتمند و گسترش چتر حمایت‌های اجتماعی برای طبقات آسیب‌پذیر و در معرض مخاطره، از عوارض شکاف‌های طبقاتی بکاهند. اما اگر دولت به تسخیر گروه‌های ذینفوذ با منافع مشخص درآید، آنچه در عمل اتفاق می‌افتد عکس این بوده و موجب می‌شود سیاست‌ها به جای آنکه در جهت کاهش شکاف طبقاتی باشد، به سمت تشدید شکاف طبقاتی جهت‌گیری یابد. اگر این پدیده با تعارض منافع رهبران سیاسی که به دنبال افزایش محبوبیت، حامی‌پروری یا پیگیری سیاست‌های منطقه‌ای و بین‌المللی بسته هستند همراه شود، در درازمدت و به سبب خلق تصمیمات غیرکارشناسی می‌تواند پیامدهای مشدیدی داشته باشد.

نظام حکمرانی در ایران برای غلبه بر این عارضه (تسخیر دولت توسط گروه‌های ذینفوذ) چه گزینه‌هایی دارد؟ سال‌هاست که در ایران بخش‌هایی از نخبگان و سیاستمداران بر لزوم مدیریت تعارض منافع تاکید می‌کنند. اما نتیجه در عمل چیز زیادی نبوده است. ظاهراً کانون مسئله، فقدان نیروی اجتماعی متشکل است. تعارض منافع در عام‌ترین و کلان‌ترین وجه آن زمانی رخ می‌دهد که بخش‌هایی از جامعه متشکل و در پیگیری منافع خود دارای صدا و تریبون و رسانه و توان رایزنی و لابی و حمایت‌طلبی هستند؛ در مقابل بخش‌هایی از جامعه نامتشکل، فاقد صدا و رسانه و توان لابی‌گری هستند. تا زمانی که گروه‌های غیرمتشکل فرصت آن را نیابند که سازمان‌های خاص خود را بسازند، مهارت چانه‌زنی و مذاکره با سیاستمداران را کسب کرده و فشار اجتماعی سازمان‌یافته خلق کنند، می‌توان پیش‌بینی کرد که تعارض منافع در این سطح کلان در سیستم همچنان تداوم یابد. چرا که تعارض منافع صرفاً امر اداری نیست که با قانون و بخشنامه حل شود. اگر هم بتوان با قانون و اصلاحات اداری بر تعارض منافع بخش‌هایی از بدنه و سیستم بروکراتیک غلبه کرد، نمی‌توان امیدوارم بود که تعارض منافع به مفهومی که در ابتدای این نوشته تاکید شد رو به مدیریت رود.

ایفای نقش هماهنگ‌کننده منافع از سوی دولت در قبال منافع متضاد طبقات و گروه‌های اجتماعی (آن‌گونه که از سوی جان کامونز صورت‌بندی و مطرح شده) مستلزم آن است که گروه‌های اجتماعی واقعی وجود داشته باشد. به عبارتی، توده‌های بی‌شکل جامعه که فاقد منافع خودآگاه و جهت‌گیری مدون برای پیگیری منافع خود هستند، توان ایجاد موازنه با گروه‌ها و بخش‌های متشکل که در پیگیری منافع خود سرسخت هستند ندارند و در چنین شرایطی، دولت عملاً به ماشین سیاستگذاری برای گروه‌های متشکل و مؤتلف با سیاستمداران بدل می‌شود.

در قضیه آزادسازی قیمت‌ها و اصلاح نظام یارانه که اخیراً در دستور کار دولت قرار گرفته، رد پای همین تعارضات ظاهراً قابل مشاهده است. جدای از طیفی که به تعبیری از روی «بازی جوانان با اقتصاد» از سال‌ها پیش به دنبال پیگیری ایده‌های آزادسازی بی‌مهار هستند (مکرراً از لزوم ساماندهی یارانه‌های پنهان سخن می‌گویند، واگذاری دارایی‌های دولت را تجویز کرده و آزادسازی قیمت‌ها را در محافل سیاستگذاری و گوش دولتمردان زمزمه می‌کنند)، باید دید برندگان این سیاستگذاری چه گروه‌هایی هستند؟ آیا در پس این تصمیم خلق الساعه باید تعارض منافع سیاستمداران را به عنوان عامل محرک اصلی در نظر گرفت که می‌خواهند کشور را بی‌نیاز از منابع ارزی و در موضع متوازن در مذاکرات بین‌المللی قرار دهند یا این تصمیم برآیند منافع گروه‌های متشکلی است که اصولاً هر نوع آزادسازی قیمت‌ها را فرصتی برای کسب منافع بیشتر برای خود قلمداد می‌کنند؟

دولتمردان معتقدند تصمیم به آزادسازی قیمت‌ها و حذف ارز ترجیحی تصمیمی گریزناپذیر برای حذف رانت و فساد ناشی از تخصیص ارز به شکل سابق است. این سخن روی کاغذ صحیح به نظر می‌رسد، اما تجارب دهه‌های اخیر نشان داده که شکل و استراتژی به کار بسته شده برای حذف رانت و مقابله با فساد با شیوه‌های مالوف آزادسازی دفعتی و شوک‌گونه، نتایج عادلانه‌تری به دنبال نداشته و فشار را بر گرده توده‌های شهروندان غیر سازمان‌یافته و محروم افزایش

می دهد. تجربه اخیر می تواند بار دیگر این تجربه را به محک آزمون و خطا قرار دهد؛ آزمون و خطایی که امید می رود عوارض پیش بینی نشده برای فقرا و طیف وسیع تر شهروندان به بار نیاورند.

***

گزیده اخبار، تحلیل ها و گزارش های هفته گذشته در حوزه تعارض منافع به این شرح است:

 بخشنامه مدیریت تعارض منافع و جلوگیری از تبانی در ارجاع کار به دستگاه های اجرایی، مهندسان مشاور، واحدهای خدمات مدیریت طرح و پیمانکاران توسط سازمان برنامه و بودجه ابلاغ شد.

 انسیه خزعلی، معاون امور زنان و خانواده رئیس جمهوری با اشاره به آزادسازی قیمت ها توئیت کرد: اگر دولت بخاطر جوسازی ها و محاسبه موقعیت آینده خود، یارانه مردم را به جیب خودشان برنگرداند؛ از رویکرد مادرانه ای که حیثیت خود را برای حفظ خانواده سپر می سازد فاصله گرفته و دچار عوارض تعارض منافع می شود.

 بررسی همزمان «طرح مدیریت تعارض منافع»، «لایحه نحوه مدیریت تعارض منافع در انجام وظایف قانونی و ارائه خدمات عمومی» و «طرح ارتقاء سلامت اداری و پیشگیری از تعارض منافع» با حضور سازمان اداری و استخدامی کشور، معاونت حقوقی رییس جمهور، مرکز پژوهش های مجلس، ناجا، سازمان صدا و سیما و نمایندگان طراح را در دستور کار کمیسیون اجتماعی مجلس دارد.

 پانزدهمین همایش سالانه اتحادیه فراورده های نفت، گاز و پتروشیمی با موضوع تعارض منافع، مانع تنظیم گری و شفافیت برگزار شد. مهدی اسلام پناه (معاون رئیس جمهور و رئیس سازمان ملی استاندارد ایران) در این همایش تصریح کرد: تعارض منافع از مباحثی است و مادامیکه این مسئله مرتفع نشود چالش های موجود به قوت خود باقی می ماند..

مرکز توانمندسازی حاکمیت و جامعه جهاد دانشگاهی - ۲۵ اردیبهشت ۱۴۰۱

مشروح اخبار، گزارش‌ها و تحلیل‌های هفته

❖ بی‌عدالتی در توزیع تجهیزات پزشکی: بیماران قربانی لابی‌ها و تعارض منافع ❖

محمد علی محسنی بندپی (عضو کمیسیون بهداشت مجلس) - ۱۹ اردیبهشت ۱۴۰۱

◀ تعارض منافع در نظام سلامت و درمان

محسنی بندپی با اشاره به توزیع ناعادلانه تجهیزات پزشکی در بیمارستان‌ها و مراکز درمانی دولتی در کشور گفت: این موضوع دلایل مختلفی دارد. نخست اینکه اغلب بخش‌های فوق تخصصی و درمانی پیشرفته در مراکز استان‌ها و کلانشهرها دایر شده‌اند بنابراین خود به خود تمرکز تجهیزات پزشکی و نیروی انسانی تخصصی و فوق تخصصی در این شهرها شکل گرفته است. دلیل دیگر موضوع هم به تعارض منافع برمی‌گردد. البته تعارض منافع الزاماً منفعت‌های فردی نیست بلکه قومی و شهرستانی و استانی است.

به طوری که بعضی از مدیران به نقاط خاصی بیشتر توجه می‌کنند چون خودشان به آن منطقه تعلق دارند؛ این موضوع موجب می‌شود توزیع تجهیزات پزشکی از عدالت دور شود تا جایی که الان ما در مناطق محروم از نظر نیروی انسانی متخصص و تجهیزات پزشکی مناسب دچار مشکل هستیم. امیدواریم این دولت که توسعه عدالت شعار محوری‌اش بوده، بتواند به این بی‌عدالتی پایان دهد و از این پس تجهیزات و امکانات پزشکی به سمت توزیع عادلانه سوق یابد.

[قدس آن لاین](#)

❖ تعارض منافع خط قرمز نظام سلامت گیلان است ❖

ارسلان سالاری (رئیس دانشگاه علوم پزشکی گیلان) - ۱۹ اردیبهشت ۱۴۰۱

◀ تعارض منافع در نظام سلامت و درمان

تعارض منافع در وزارت بهداشت خط قرمز ما بوده و اکنون نیز تکلیف است و باید همه دست اندرکاران سلامت به ویژه کارشناسان حوزه تغذیه و تجهیزات و غیره مرز خود را با پیمانکاران حفظ کنند که تحقق این مهم نیازمند تشدید نظارت‌ها است. عملکرد مسؤولان بهداشت و درمان باید قابل اندازه‌گیری باشد و از همه ظرفیت‌ها باید در جهت خدمت به مردم بهره‌گرفت. شبکه‌های بهداشت و درمان باید مسائل بهداشت و درمان استان را ریزبینانه و موردی بررسی و پایش کنند و هر مسوولی که در نظام سلامت به ویژه بهداشت و درمان نمی‌تواند با جزئیات بر حوزه تحت امرش مدیریت کند باید این مسؤولیت خطیر را به نیروهای خوش فکر، دلسوز و جوان واگذار نماید.

[شفخبر](#)

❖ همایش اتحادیه فراورده‌های نفتی: تعارض منافع بلا‌ی جان صنعت نفت ❖

پایگاه خبری تحلیل بازار - ۲۰ اردیبهشت ۱۴۰۱

◀ تعارض منافع در صنعت

پانزدهمین همایش سالانه اتحادیه فراورده‌های نفتی، گاز و پتروشیمی با موضوع تعارض منافع، مانع تنظیم گری و شفافیت برگزار شد.

حمید حسینی رئیس اتحادیه صادرکنندگان فرآورده‌های نفتی در این همایش گفت: بحث حکمرانی خوب و تعارض منافع، مانع تنظیم گری و شفافیت، دو مساله ایی است که طی چند ماه گذشته به طور مبسوط اتحادیه به آن پرداخته است، اما باید این موضوعات در سطح ملی به یک گفتمان تبدیل شود و به عنوان یک دغدغه اصلی مطرح شود. **پدرام سلطانی**، عضو شورای عمومی فدارسیون جهانی اتاق‌های بازرگانی گفت: متأسفانه دولت‌ها در بازارها دخالت دستوری دارند، و زمانیکه بابت تصمیم‌گیری دولتمردان بازارهایی مثل بازار ارز، طلا و سکه بهم می‌ریزد به اولین بخشی که فشار می‌آورد، بخش خصوصی است.

فرهاد نوری، معاون توسعه صادرات سازمان توسعه تجارت نیز گفت: در سازمان توسعه تجارت ما با بحث تعارض منافع که مدنظر طراحان این همایش است، دچار هستیم. در بحث کالاهای صادراتی به نوعی دچار تناقض هستیم؛ چراکه صنایع بالادستی به دنبال توسعه صادرات هستند اما صنایع پایین دستی، خواهان ایجاد محدودیت و وضع عوارض بر کالای صادراتی با ارزش افزوده پایین هستند، چون معتقدند موقعیت آنها در زنجیره پایین دستی دچار چالش می‌شود. از این رو، سازمان توسعه تجارت را به سمت سیاست‌گذاری در این زمینه رهنمون می‌کنند.

[پایگاه خبری تحلیل بازار](#)

❖ اکثر فسادها ریشه در تعارض منافع دارد ❖

مهدی اسلام‌پناه (معاون رئیس‌جمهور و رئیس سازمان ملی استاندارد ایران) - ۲۰ اردیبهشت ۱۴۰۱

◀ تعارض منافع در صنعت

تعارض منافع از مباحثی است و مادامیکه این مسئله مرتفع نشود چالش‌های موجود به قوت خود باقی می‌ماند. دولت باید پای خود را از تصدی‌گری بیرون کشیده و مانع فعالیت بخش خصوصی نشود. اسلام‌پناه، در مورد واگذاری دبیرخانه کارگروه نفتی به سازمان ملی استاندارد ایران افزود: در صورتیکه یک شرکت فعال خصوصی پاکدست و شفاف در کنار این سازمان باشد، فعالیت این کارگروه در سازمان ملی استاندارد ایران ادامه خواهد داشت در غیر این صورت تصمیمات دیگری اتخاذ خواهد شد.

[پایگاه سازمان ملی استاندارد ایران](#)

❖ توجه به منافع ملی در وضعیت تعارض منافع، باب نقدپذیری را می‌گشاید ❖

محمد رضا توپسرکانی (نماینده ولی فقیه در سازمان بسیج مستضعفین) - ۲۱ اردیبهشت ۱۴۰۱

◀ کلیات تعارض منافع

در نگاه دینی و اسلامی زمانی که تعارض منافع به وجود می‌آید، انسان توصیه فدا کردن و کار گذاشتن منافع شخصی و سلیقه‌های فردی و انتخاب منافع و مصالح عمومی و اجتماعی شده است. براساس همین نگاه دینی می‌توان رفتار و عملکرد مسئولان، شخصیت‌ها، جریان‌ها و جناح‌های سیاسی را ارزیابی کرد که در هنگام پیش آمدن تعارض منافع، مصلحت عامه را در نظر می‌گیرند یا بر نظرات شخصی و منافع فردی و گروهی خود پافشاری می‌کنند. در وضعیت فعلی نیز که دولت در صدد یک جراحی اقتصادی است، شخصیت‌ها و جریان‌های سیاسی اگر از تقوای سیاسی و اجتماعی برخوردار باشند به سمت انتخاب سیره علوی تقدم دادن منافع ملی بر منافع و گروهی در وضعیت تعارض منافع حرکت کرده و از دولت حمایت می‌کنند.

مهمترین عنصر در انتخاب رویکرد و سیره علوی در موقعیت تعارض منافع، توجه به خدا، معنویت و اخلاص است؛ فارغ از اینکه دولت انتقادپذیر است یا نیست، زمینه نقد را فراهم می‌کند یا نه و گروه‌های سیاسی دیگر در گذشته چه عملکردی داشتند یا نداشتند. مشکل امروز این نیست که دولت سیزدهم، رئیس‌جمهور و وزرای دولت باب انتقاد را باز کرده‌اند یا باز نکرده‌اند بلکه اگر شخصیت‌ها و جریان‌های سیاسی ما اگر از تقوای سیاسی و اجتماعی برخوردار باشند به سمت انتخاب سیره علوی تقدم دادن منافع ملی و جمعی بر منافع فردی و گروهی حرکت می‌کنند و وقتی این اتفاق افتاد، قطعاً دولت هم با درک صداقت و اخلاص این شخصیت‌ها و جریان‌ها، حرف منتقدان را بهتر و با آغوش بازتر می‌شنود.

[خبرگزاری ایکننا](#)

❖ ادامه رسیدگی به قانون مدیریت تعارض منافع در کمیسیون اجتماعی ❖

خبرگزاری خانه ملت - ۲۲ اردیبهشت ۱۴۰۱

◀ طرح و لایحه تعارض منافع

نشست‌های کمیسیون اجتماعی مجلس شورای اسلامی روزهای بیست و پنجم، بیست و ششم، بیست و هفتم و بیست و هشتم اردیبهشت ماه برگزار خواهند شد. اعضای کمیسیون اجتماعی این هفته ادامه بررسی «طرح مدیریت تعارض منافع» به همراه بررسی «لایحه نحوه مدیریت تعارض منافع در انجام وظایف قانونی و ارائه خدمات عمومی» و «طرح ارتقاء سلامت اداری و پیشگیری از تعارض منافع» با حضور سازمان اداری و استخدامی کشور، معاونت حقوقی رییس‌جمهور، مرکز پژوهش‌های مجلس، ناجا، سازمان صدا و سیما و نمایندگان طراح را در دستور کار دارد.

[خبرگزاری خانه ملت](#)

❖ اگر دولت یارانه مردم را به جیب آن‌ها برنگرداند، دچار تعارض منافع شده است ❖

انسپه خزعلی (معاون امور زنان و خانواده رئیس جمهوری) - ۲۳ اردیبهشت ۱۴۰۱

◀ کلیات تعارض منافع

اتخاذ رویکرد مادرانگی در سطوح کلان کشور و در شرایط خاص اقتصادی به صورت مفهومی یعنی اهمیت یافتن دیگری بر خود، یعنی اصالت یافتن منافع جامعه در نسبت با منافع و موقعیت کارگزاران. این رویکرد به صورت مصداقی اشاره به تعبیر هوشمندانه‌ای دارد که رهبر معظم انقلاب در دیدار با کارگزاران تحت عنوان "تعارض منافع" مطرح فرمودند "اگر در موضوعی میان توجه مردم به ما و رعایت مصالح عمومی کشور تعارضی پیش آید، باید منفعت خود را نادیده بگیریم و به مصالح عمومی توجه کنیم." اگر دولت بخاطر جوسازی‌ها و محاسبه موقعیت آینده خود، یارانه مردم را به جیب خودشان برنگرداند؛ از رویکرد مادرانه‌ای که حیثیت خود را برای حفظ خانواده سپر می‌سازد فاصله گرفته و دچار عوارض تعارض منافع می‌شود. اگر دولت به خاطر وجود فشارهای داخلی و خارجی و خوف از دست دادن پایگاه، روزه‌های نفوذ فساد را نبندد؛ یعنی نفع جمعی را ندیده گرفته و رویکرد خطرپذیری مادرانه و حمایت از سلامت خانواده را از دست داده و دچار تعارض منافع شده است.

[خبرگزاری ایسنا](#)

❖ ابلاغ بخشنامه مدیریت تعارض منافع و جلوگیری از تبانی توسط سازمان برنامه و بودجه ❖

سازمان برنامه و بودجه کشور - ۲۴ اردیبهشت ۱۴۰۱

◀ تعارض منافع در نظام برنامه و بودجه

بخشنامه مدیریت تعارض منافع و جلوگیری از تبانی در ارجاع کار به دستگاه‌های اجرایی، مهندسان مشاور، واحدهای خدمات مدیریت طرح و پیمانکاران توسط سازمان برنامه و بودجه ابلاغ شد. در این بخش‌نامه آمده است: در اجرای اصل دوم از اصول حاکم بر نقشه ملی پیشگیری و مقابله با فساد اداری و اقتصادی و بر اساس این بخشنامه برای ایجاد فضایی بدون تبعیض، برابر و عادلانه برای ذینفعان، حضور همزمان پیمانکاران، واحدهای مدیریت طرح و یا مهندسان مشاوره که اشتراک مدیرعامل و اعضای هیات مدیره، اعم از حقیقی و حقوقی یا سهامدار مشترک (به میزان بیست درصد یا بیشتر)، در تمام فرایندهای ارجاع کار، ارزیابی کیفی، مناقصه، ترک تشریفات مناقصه، و معاملات و پروژه‌های دستگاه‌های اجرایی مندرج در بند ب ماده (۱) قانون برگزاری مناقصات (اعم از مناقصه، ترک تشریفات مناقصه، عدم الزام به برگزاری مناقصه و...) به شرح مندرج در بخشنامه ۱۴۰۱/۷۳۰۳۹ مورخ ۱۴۰۱/۰۲/۲۱ ممنوع است. همچنین، رعایت این بخشنامه برای تمام پیمانکاران، مهندسان مشاور و واحدهای مدیریت طرح الزامی و مسئولیت اجرای کامل و نظارت آن بر عهده دستگاه‌های اجرایی مندرج در بند ب ماده (۱) قانون برگزاری مناقصات است و تخلفات مربوطه حسب مورد در مراجع انتظامی رسیدگی به تخلفات پیمانکاران و مشاوران قابل رسیدگی است.

[خبرگزاری ایرنا](#)

❖ تعارض منافع علیه بهداشت عمومی: پزشکان در تعیین ظرفیت پزشکی دخالت نکنند ❖

میثم مهدیار (جامعه‌شناس) - ۲۴ اردیبهشت ۱۴۰۱

◀ تعارض منافع در نظام سلامت و درمان

یکی از عوامل کمبود پزشک، کمبود پذیرش است یعنی ظرفیت پذیرش پزشکی پایین است و یکی از دلایل پایین بودن ظرفیت پزشکی تعارض منافی است که در وزارت بهداشت برای تعیین ظرفیت پزشکی وجود دارد. این تعارض منافع باید مدیریت شود و تعیین ظرفیت پزشکی به دست وزارتخانه که غالباً پزشک و پزشک متخصص هستند و خیلی از آنها کسب و کار خصوصی در حوزه پزشکی و سلامت دارند، باید مدیریت شود و این تعارض منافع باید رفع شود. به این صورت که خود افراد در این سیاست گذاری دخالت نداشته باشند. به نظر من، با توجه به فضایی که حاکم شده است باید از تسلط وزات بهداشت این موضوع خارج شود. یعنی پزشک‌ها در تعیین ظرفیت پزشکی نباید دخالتی داشته باشند. افزایش ظرفیت پزشکی صرفاً به افزایش تعداد پذیرش پزشکی بر نمی‌گردد بلکه تنظیم شرایط لازم برای ارتقا کیفیت آموزش پزشکی برمیگردد.

[خبرگزاری فارس](#)

❖ پژوهش سازمان مالیاتی کشور: مدیریت تعارض منافع در قاره آمریکا ❖

مرکز آموزش، پژوهش و برنامه‌ریزی مالیاتی - ۲۴ اردیبهشت ۱۴۰۱

◀ تجارب جهانی مدیریت تعارض منافع

مرکز آموزش، پژوهش و برنامه‌ریزی مالیاتی اقدام به انتشار گزارشی با عنوان «مدیریت تعارض منافع در برخی کشورهای منتخب (قاره آمریکا)» کرده است. این گزارش که توسط محمد نظریان و محبوبه سبزو در گروه امور پژوهشی و پایگاه اطلاعاتی مرکز آموزش، پژوهش و برنامه‌ریزی مالیاتی و در زمستان ۱۴۰۰ انجام شده مروری عمدتاً توصیفی از رویکردهای مدیریت تعارض منافع بخش عمومی در سراسر قاره آمریکا را ارائه می‌دهد. در مدخل این پژوهش آمده است: «موضوع مدیریت تعارض منافع طی چند سال گذشته توجه دولتمردان و شهروندان را به طور یکسانی در آمریکا و در سایر نقاط جهان به خود جلب کرده است. اخیراً بسیاری از کشورهای قاره آمریکا تلاش کرده‌اند تا قوانین مهمی را برای ایجاد، تقویت یا اصلاح سامانه‌های خود برای مدیریت تعارض منافع تصویب کنند. اخیراً بسیاری از کشورهای قاره آمریکا تلاش کرده‌اند تا قوانین مهمی را برای ایجاد، تقویت یا اصلاح سامانه‌های خود برای مدیریت تعارض منافع تصویب کنند.»

[سامانه مدیریت اطلاعات پژوهشی سازمان امور مالیاتی](#)

❖ تعارض منافع کانون وکلا! مانع افزایش قبول شدگان آزمون وکالت است ❖

امجد برزنجی - ۲۵ اردیبهشت ۱۴۰۱

◀ تعارض منافع در حوزه مدنی و انجمنی

در گوشه و کنار نقاط مرفه‌نشین کشور کثیری از تابلوهای وکلای دادگستری نمایان است که می‌تواند بیانگر تفاوت معنی دار درآمد این عزیزان به نسبت سایر همترازان علمی باشد و شاید برای من و شما جای سوال بود این ثروت‌ها از کجا آمده است؟ آیا انحصاری وجود دارد؟ پس چرا ده‌ها هزار فارغ التحصیل حقوق بیکارند اما این افراد ثروتمند؟ خوشبختانه قانونی قدیمی و ناکارآمد با قانون تسهیل مجوزهای کسب و کار منسوخ شد که در آن افرادی برای آزمون وکالت تعیین ظرفیت می‌کردند که یا وکیل فعلی بودند و یا وکیل آتی که از کانون‌ها پروانه وکالت می‌گرفتند لذا هیچ منطقی در تعیین ظرفیت وجود نداشت مثلاً وقتی تعداد شرکت کنندگان آزمون وکالت حدود بیست هزار نفر بود حدود ۴۰۰۰ نفر کارآموز در سال توسط دو مرکز تربیت وکیل جذب می‌شد بعدها احتمال تعارض منافع سبب شد همین افراد در سال ۹۵ در حالی که تعداد شرکت کنندگان در همین آزمون بالای شصت هزار نفر بود تعداد پذیرفته شدگان ۱۵۰۰ نفر شود کسی نپرسید که کسانی که از هر ۵ نفر داوطلب یک نفر وکیل شدند با کسانی که از هر ۴۰ نفر داوطلب یک نفر وکیل می‌شدند چه تفاوتی داشتند؟ آیا می‌توان گفت قبول شدگان سری اول با سواد محسوب و سری دوم که به دلیل ظرفیت محدود وکیل نمی‌شدند بی‌سواد و درمانده وکالت و جان و مال و ناموس مردم با وکیل شدن آنها به خطر می‌افتاد؟

سوالی مهم در ادامه طرح می‌شود که آیا این نحوه جذب وکیل احتمال ندارد ناشی از همراهی وکلای فعلی و آتی با هم نباشد و تعارض منافع در آن به چشم نخورد اینجا بود که در سال ۹۵ صدای اعتراض حقوقدانان بلند شد و مسئولان شنیدند و شنیدند تا عمل کردند و در نهایت آنچه که لازم بود تبدیل به قانون شد. اکنون مسولان کانون پاسخ دهند مگر شان شما از دبیران محترم کشور بالاتر است که عزیزان فرهنگی حاضر نشدند مانع تدریس خصوصی هزاران مدرس خصوصی شوند که درآمدشان از مردم است اما وکلا به چشم خود می‌دیدند که ده‌ها هزار فارغ التحصیل حقوق در کشورند بیکارند و از سر ناچاری به اشتغال در رشته‌های غیر مرتبط با رشته تحصیلی می‌پردازند اما حتی حق یک مشاوره حقوقی ارزان به مردم را از آنان در جامعه قانون سلب کردید و نگذاشتید حتی آنها وکیل پایه ۳ شوند تا به تدریج در طول تجربه کاری وکیل پایه یک شده و عملاً این فارغ التحصیلان را به جای فرصت تهدید تلقی کردید؟

جالب است مسئولان کانون فارغ التحصیل حقوق بیکار را به کار در رشته‌های غیر مرتبط وادار می‌کردند تا مزاحم مشاغل آزاد دیگر شوند اما حق نداشتند در رشته اصلی خود به نرخ ارزان کار کنند تا مردم به اختیار تشخیص دهند که به چه وکیلی مراجعه کنند نتیجه این شد بعضی از وکلا حتی بعد دو یا چند سال وکالت ده‌ها برابر یک دبیر با بالای بیست سال سابقه کار درآمد داشته و فخر می‌فروختند که غیر مستقیم بیانگر این بود که ما قشر برتریم

❖ ساترا از معاونت‌های صداوسیما مستقل است و تعارض منافع ندارد ❖

سعید مقیسه (رییس ساترا) - ۲۴ اردیبهشت ۱۴۰۱

◀ تعارض منافع در حوزه فرهنگ و رسانه

یکی از کاربردها و نتایج تدوین مقررات و تنظیم‌گری، ایجاد شرایط اطمینان‌بخش برای جلب حمایت‌های حاکمیتی است. از این منظر نهاد تنظیم‌گر، واسطی میان حاکمیت و بخش خصوصی است که بهره‌مندی آنها از دارایی‌ها و توانمندی‌های بخش دولتی را برای بخش خصوصی تسهیل و مقدور می‌کند. اگرچه رییس ساترا را رییس سازمان صداوسیما انتخاب می‌کند اما این امر به معنای تصدی‌گری ساترا در فعالیت‌های تولیدی رسانه ملی نیست و به لحاظ ساختاری و شرح وظایف از ابتدای تاسیس از سایر معاونت‌های تولیدی صداوسیما همچون معاونت سیما یا معاونت فضای مجازی منفک بوده و مأموریت تولید محتوا ندارد که تعارض منافع با VOD ها داشته باشد. اگرچه برخی، تنظیم مقررات را فقط از منظر ایجاد محدودیت می‌نگرند اما حمایت‌های قابل توجه و متنوعی از طرف صداوسیما برای توسعه قانونمند رسانه‌های صوت و تصویر فراگیر فراهم شده که مبتنی بر نظام رتبه‌بندی دارندگان مجوز در اختیار آنها قرار خواهد گرفت.

[خبرگزاری صبا](#)

❖ رابطه تضاد منافع و تصمیم‌گیری اخلاقی در حسابرسان ❖

نشریه تصمیم‌گیری و تحقیق در عملیات - ۲۴ اردیبهشت ۱۴۰۱

◀ کلیات تعارض منافع

«رابطه تضاد منافع و تصمیم‌گیری اخلاقی در حسابرسان با نقش میانجی قضاوت اخلاقی: ترکیب رویکردهای شناخت اجتماعی و الگوی بازده تصمیم‌گیری» عنوان پژوهشی است از مجتبی بردبار، ذبیح‌الله خانی و حسین رجب‌دری که در شماره زمستان ۱۴۰۰ نشریه تصمیم‌گیری و تحقیق در عملیات گنجانده شده و اخیراً منتشر شده است. در چکیده این مقاله آمده است: «هدف پژوهش حاضر، مطالعه رابطه تضاد منافع و تصمیم‌گیری اخلاقی در حسابرسان با نقش میانجی قضاوت اخلاقی با ترکیب رویکردهای شناخت اجتماعی و الگوی بازده تصمیم‌گیری است. نظریه شناخت اجتماعی به تاثیرهای محیطی بر افراد اشاره دارد. الگوی بازده تصمیم‌گیری نیز عوامل موثر بر تصمیم‌گیری را مورد بررسی قرار می‌دهد. یافته‌های پژوهش نشان داد که بین تضاد منافع و تصمیم‌گیری اخلاقی رابطه منفی و معناداری (۴۰٪) وجود دارد. افزایش تضاد منافع موجب کاهش قضاوت اخلاقی (۵۰٪) و کاهش قضاوت اخلاقی نیز موجب کاهش سطح تصمیم‌گیری اخلاقی (۵۱٪) می‌شود. در مجموع، بین تضاد منافع و تصمیم‌گیری اخلاقی رابطه منفی وجود دارد که با حضور قضاوت اخلاقی، به دلیل اثرگذاری مثبت بر تصمیم‌گیری اخلاقی، از شدت آن کاسته می‌شود.»

[مگایران](#)

تحلیل فضای مجازی: سیاست‌گذاری بدون نظر ذینفعان اتهام تعارض منافع؛ نتیجه بی‌اعتمادی به سیاست‌گذاران

محمد عادلی

در هفته گذشته و در پی انتقاد مجدد مقام رهبری از خودروسازان، برخی مسئولان نیز انتقاداتی را مطرح کردند که با واکنش کاربران در فضای مجازی همراه بود. همچنین سیاست‌های چند وقت اخیر نیز مورد نقد کاربران قرار داشت چراکه آن‌ها چنین سیاست‌هایی را یا ناشی از تعارض منافع می‌دانستند و یا رسیدگی به آن‌ها را بدون حل تعارض منافع بی‌ثمر می‌دانستند. پرستاران نیز که همواره یکی از گروه‌هایی بودند که در مقابل تعارض پزشکان مورد حمایت کاربران قرار داشتند، این هفته خود به تعارض منافع متهم شدند چراکه آن‌ها نیز همچون پزشکان با افزایش ظرفیت دانشجویان پرستاری مخالفت کرده بودند. همین‌طور در خبری دیگر از حوزه بهداشت تشویق مردم به تزریق دز چهارم واکسن کرونا ظن برخی کاربران را در مورد تعارض منافع برخی افراد و گروه‌ها در این مورد برانگیخت.

یکی از فاکتورهای ضروری در سیاست‌گذاری موفق جلب نظر و اعتماد ذینفعان مختلف است که می‌تواند مسیر رسیدن به نتایج مناسب را هموارتر کند. غفلت از این موضوع مشکلی است که در بسیاری از سیاست‌های کشور به چشم می‌خورد به طوری که در بسیاری از آن‌ها اساساً نظر ذینفعان دخالت داده نمی‌شود. نتیجه این امر نیز آن است که واکنش بسیاری از مردم به چنین سیاست‌هایی منفی و یا حداقل با شک و تردید است و با کوچک‌ترین رخدادی احساس خطر می‌کنند. چنانچه این هفته این مسئله را می‌توان در نگرش مردم به سیاست‌های اصلاح اقتصادی، واکسن و... مشاهده کرد. به همین دلیل است که در هر سیاستی کاربران احساس می‌کنند پای تعارض منافع عده‌ای در میان است.

آیا اصلاحات بدون رفع تعارض منافع نتیجه‌بخش است؟

در دو هفته اخیر با گران شدن نان و نان فانتزی، خبرهای ضدونقیضی نیز در مورد نان‌های سنتی منتشر شد که برخی از آن‌ها حکایت از گران شدن آن داشت و در برخی دیگر مسئولان آن را شایعه می‌دانستند. این همه در حالی بود که بین صحبت‌های مسئولین نیز تناقضاتی وجود دارد؛ در حالی که برخی از عملی شدن [کارت یارانه نان](#) سخن می‌گویند، برخی دیگر آن را همچنان در حد حرف می‌دانند. در این وضعیت در حالی که مسئولان موافق این سیاست‌ها بوده و از لزوم اصلاح اقتصادی صحبت می‌کنند، کاربران به نقد آن‌ها پرداخته‌اند. چنانچه برخی از کاربران معتقدند که مسائل جدی‌تر و ریشه‌ای‌تری مانند تعارض منافع وجود دارند که بر زمین مانده‌اند و پیش از هرگونه اصلاحی باید به آن‌ها رسیدگی شود:

«بدون اصلاح زیرساخت‌های اطلاعاتی و بوروکراتیک چطور جرئت اصلاح اقتصادی دارید؟ مسئله تعارض منافع در حاکمیت حل شده؟ آیا شفافیت بازارهای مسکن، خودرو، طلا، دلار، تخصیص ارز، صادرات، واردات، مالیات، درآمد و... را حل کرده‌اید؟ آیا نمی‌دانید بدون چنین زیرساخت‌هایی هر اصلاحی شکست می‌خورد؟».

عده دیگری از کاربران نیز اساساً پیگیری سیاست‌هایی این‌چنینی و رسیدگی نکردن به سایر مشکلات را ناشی از تعارض منافع دانسته بودند:

«چرا اصلاح اقتصادی از نان مردم شروع شده نه از کنترل قاچاقچی‌ها، رانت‌های پتروشیمی‌ها، نه از بانک‌ها، نه از کنترل بازار مسکن یا از حقوق مدیران و...؟ آیا تعارض منافع باعث چنین دست‌فرمانی شده؟».

تا چه حد نگرانی از وضعیت خودروسازان واقعی است؟

همان‌طور که در هفته‌های گذشته مشاهده شد، انتقادات بسیاری به [تعارض منافع خودروسازان](#) و موانع موجود بر سر راه واردات خودرو چه از سوی مردم و چه از سوی برخی مسئولان وجود داشته است. در همین رابطه روز دوشنبه هفته گذشته مقام معظم رهبری در [دیدار با کارگران](#)، در حالی که بار دیگر به موضوع قاچاق و واردات بی‌رویه پرداخت و اینکه چگونه این مسئله به روند تولید در کشور آسیب زده است، به انتقادی تلویحی از وضعیت خودروسازان نیز پرداخت و افزود: «البته خودروسازها از این حرف سوءاستفاده نکنند، زیرا وضع آن‌ها تعریفی ندارد و مقصود آن جاهایی است که تولید خوب و باکیفیت دارند».

در ادامه این سخنان برخی دیگر از مسئولان نیز به انحاء مختلف به بیان انتقادات خود از وضعیت صنعت خودرو پرداختند. چنانچه سید محسن دهنوی؛ عضو هیئت‌رئیس مجلس شورای اسلامی در توییتی با اشاره به تعارض منافع موجود در این بخش نوشت:

«اختلاف دو برابری قیمت کارخانه و بازار اتومبیل، ماحصل سال‌ها سوءاستفاده خودروسازان است و امروز نیز مورد تأکید رهبر انقلاب واقع شد. با واردات فقط صد هزار خودرو در رده قیمتی پایین یا متوسط، قیمت‌های فعلی سقوط آزاد می‌کند اما تعارض منافع برخی و لابی انحصارگران تاکنون مانع شده است».

اما در این بین کاربران که خود نیز به این وضعیت اعتراض داشتند، سخنان برخی مسئولان را غیرواقعی دانستند چراکه در عمل هیچ‌گونه پیگیری‌ای در مورد این قضیه ندارند:

«چون حضرت آقا از خودروسازها شاکی بودند، الان همه دارند در مورد خودرو حرف می‌زنند؛ اما کیه که توی این فصل نقل‌وانتقال از درد مسکن و اجاره‌خونه حرف بزنه؟ چرا جای صحبت از مشکلات اصلی مردم در تریبون‌ها نیست؟ بیچاره مردم که نماینده واقعی ندارند و نماینده‌های اسمی هم دنبال شوآف هستند».

افزایش ظرفیت؛ این بار درگرو تعارض پرستاران

همواره در بحث از [تعارض منافع در نظام بهداشت](#) ایران پزشکان در رأس انتقادات قرار داشته‌اند و در مقابل این جامعه پرستاری بوده است که خود را به‌عنوان یکی از گروه‌های آسیب‌خورده از تعارض منافع پزشکان نشان داده است. یکی از موضوعات مورد انتقاد هم همواره در مورد تعیین ظرفیت پزشکی بوده است که پزشکان را در مظان اتهام تعارض منافع قرار داده است. حال در هفته گذشته همین مسئله در مورد پرستاران نیز رخ داده است چراکه مدیریت امور دانشجویی سازمان نظام پرستاری در [بیانیه‌ای](#) که حدود دو هفته پیش منتشر کرده بود، به‌صراحت مخالفت خود را با افزایش ظرفیت دانشجویان پرستاری در دانشگاه آزاد اعلام کرده بود. همین بیانیه باعث شد که در این هفته تعدادی از کاربران و به‌خصوص کاربرانی از جامعه پزشکی نسبت به آن واکنش نشان داده و سازمان نظام پرستاری را به تعارض منافع متهم کنند:

 «نظام پرستاری با افزایش ظرفیت پرستاری مخالفت کرده. خب الآن کسی نمی‌خواهد بیاد دادوبیداد کنه و بهشون بگه مافیای پرستاری و پرستارسالاری و نان در خون مردم‌زن؟ اینا فقط برای دکتراست؟»

 «در دفاع از خودشون هم باز به ما (پزشکان) حمله می‌کنند. هیچ‌وقت فراموش نمی‌کنم مصاحبه‌هایی که با خبرنگارها داشتند و مارو محکوم به تعارض منافع می‌کردند. آن‌هم درست موقعی که زیر فشار حداکثری رسانه‌ای علیه پزشکان در رابطه با افزایش ظرفیت و... بودیم. آسیاب به نوبت.»

ابهام در مورد لزوم تزریق دز چهارم واکسن

چند هفته پیش بود که خبرهایی از [رسوب تعداد زیادی واکسن تولید داخل](#) منتشر شد به‌طوری‌که بنا به این خبرها شرکت سیناژن شش میلیون، پاستور سه میلیون، رازی چهار میلیون، نورا دو و نیم میلیون و اکتورکو سه میلیون دز واکسن روی دستشان مانده است که تاریخ مصرف آن‌ها نیز در حال انقضا است. در همین ارتباط [بهرام عین‌اللهی؛ وزیر بهداشت](#) در سخنانی گفت که «توصیه ما این است که مردم امسال حتما یک دز دیگر واکسن کرونا تزریق کنند». همین سخنان باعث شد که عده‌ای از کاربران این احتمال را بدهند که توصیه به تزریق دز چهارم نه برای محافظت در برابر کرونا که برای مصرف این واکسن‌های اضافه بوده است:

 «وزیر بهداشت فرمودند مردم امسال حتما یک دز دیگر واکسن کرونا تزریق کنند. حالا این یک توصیه بهداشتی هست یا برای رد کردن واکسن‌های روی دست مانده؟»

 «حالا که واکسن‌های ایرانی رو دستشون مونده می‌خوان به مردم بزنن که شرکت‌ها ضرر نکنن. سلامت مردم که هیچ.»

خبرنامه هفتگی مدیریت تعارض منافع

مجموعه مطالعه و پایش تعارض منافع در ایران - ۹۴

شماره نود و چهارم - ۱۸ تا ۲۴ اردیبهشت ۱۴۰۱

مجری: مرکز توانمندسازی حاکمیت و جامعه جهاد دانشگاهی

شماره واتساپ خبرنامه: ۰۹۳۳۱۴۴۱۸۲۲

